

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ad Leonem X. Pontificem Maximvm

[Straßburg], 1519

VD16 L 3409

D. Andreae Bodensteinii, Archidiaconi Vuittenbergensis apologeticæ
propositiones, pro reuerendo Patre D. Martino Lutherio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34717

NEM ECKIUM THEOLOGVM.

ne cæteras scripturas, hac male intellecta, ut Faustus legem
Moysi laceffat & rumpat. quoniã præmissis non obstat Aug
gustinus contra Iulianum libro quarto, cap. iij.

CONCLUSIO secunda R. P. D. Martini Lu
therij ex uerbis euangelicis.

Quod uerbum pœnitentiã de pœnitentiã sacramentali,
id est, confessionis & satisfactionis, quæ sacerdotum mini
sterio celebratur, non potest intelligi.

ECKIUS IMPUGNATOR.

Interiorem pœnitentiã magnã esse, Christus & omnes Christiani
docuerunt. Siquidem deus cor aspicit & uoluntatem. Vidua hoc do
cet, quæ minuta duo in Gazophylaciũ misit, & plus omnibus misit
D. iesu teste. Est enim uoluntas in anima, sicut regina in regno.

D. ANDREAE BODENSTEINII, AR
chidiaconi Vuittenbergensis apologeticæ
propositiones, pro reuerendo Pa
tre D. Martino Lutherio.

- 1 Veruntamen cum Eckius in secunda contra nos conclus
sione, idcirco magnam interiorem fecit pœnitentiã, quod
uoluntatem reginam suorum actuum dicit, ostendit se uel
ignorare literas sanctas, uel eis aperte contradicere.
- 2 Nam uoluntas nostra nõ est regina & domina eorum o
perum, quæ deus ut uoluntatis essent, fecit. Nisi liceat cum
audaculo Eckio securitatem uoluntati promittere, contra
prophetica & apostolica documenta,
- 3 Idem Eckius se ignorare ostendit, quod pœnitentiã est
donum dei, quod deus in nobis operatur.
- 4 D. Eckium hac scriptura satis confutari existimo, quam
Hieremias adidit, Conuerte me domine & conuertar, quia
tu domine deus meus. Postq̃ enim conuertisti me, egi pœ
nitentiã, postquam ostendisti mihi, percussisti femur meũ &c.
Quam legat, & uideat confusionem suam, Hiero. interpre
te, Ambro, & nonnullos alios non sine causa recitemus.

R iij

- 5 Cōmouisti terrā & cōturbasti eam, sana cōtritiones eius quia cōmota est. Deus cōmouet uoluntates, & fit contritio
- 6 Discat eodem Hieremia docente, quod dñs conuertit cōuersionem nostrā. Quod dñs dat pœnitentiā, agnoscat orationem quam scit, Da nobis digne flere mala quæ fecimus.
- 7 Veruntamen cum litera non dicat, dedisti, sed conuertisti &c. Et timendū sit eum, quem pronus fuit hæreticū uocitare. M. quem non intellexit, & hæc calumniari, legat apostolum, ne forte de illis deus pœnitentiā, & respiciant a diaboli laqueis, aduerte det, ait, lege Augustinum.
- 8 Volūtas est dñā & regina suorū actuū, suorū oim, scilicet
- 9 Quando uoluntas dominatur in anima, ridet (malorū, diabolus & exultat, quod præparatur ei præda.
- 10 Deus amat in nobis, qd ipse fecit, at quod ipse non fecit odit. Ambro. facit Collecta, quæ in primis legitur, Dirigere sanctificare &c. Et in pascha, Deus qui per unigenitū &c.
- 11 Per authoritatem, omnis plantatio, quam non plantaerit pater meus, eradicabitur, & bene ad propositum.
- 12 Misericordia equidem eius super omnia opera eius, nō nostra mutabilis uoluntas, quando ab incōmutabili uoluntate non regitur, tunc tanto citius appropinquat iniquitati, quanto acrius intendit actioni, attende Ecki.
- 13 Aduerte commodum & periculum, quādo uoluntas regitur, & quando in anima regit.
- 14 Vniuersaliter loquendo, deus est dñs, & rex in aia nra.
- 15 Quia nra, quæ deus non fecit nra, mala sunt & peccata.
- 16 Perditio tua ex te Israel, tantūmodo auxilium tuum ex me. Ex nobis perditiones, ex deo suppetiæ, & bona & salus. Si pœnitentiā salutaris ex nobis, id est, uoluntate nostra est, falsa erit, quod perditio ex nobis est.
- 17 Omnis iustitia nostra, hoc est, nostræ uoluntatis, est sicut pannus menstruatae mulieris. Hanc authoritatem Thomistæ male dicunt de iustitia legis sacramentalis dictam, &

non intelligi posse de alia lege scripta.

18 Pondera autem, quam splendidum sit opus, quod uoluntas in anima dum regit, operatur.

19 Dño deo nostro iustitia, nobis aut confusio faciei nostrę si nobis est, id est, nos habemus cõfusionem, deus aut iustitiam facit, quid de pœnitentiã, quando nostrę est uoluntatis.

20 Sed scit Eckius in suis iustificationibus (fortasse) preces prosternere, & non in miserationibus dei, ac habere suam iustitiam non dei.

21 Deus, ait Hieremias, facit misericordiam in terra. Tu es (alio attestante propheta) misericordia mea.

22 Quod Eckius, nisi furiat^o, de misericordiã, q̄ deus misericors est, accipere neq̄t, sed ea misericordiã q̄ misericordes opante deo, efficiuntur, deus nostra est & dicit misericordiã.

23 Iuxta Dauidicum illud, Secundum magnam misericordiam tuam uiuifica me, & custodiam testimonia oris tui.

24 Opera misericordiã & ea sola, deus coronat in misericordiã & miseratiõẽ, nam ei iudicium sine misericordiã, qui non facit misericordiam.

25 Quibus documentis lapideum pectus molliri posset, & ois facultas infirmi arbitrij eneruari, quoniam opera dei nõ sunt in potestate nostra. Dominus em̄ soluit compeditos, non liberũ arbitrium. Dñs erigit elisos, nõ liberũ arbitrium.

26 Si opera bona essent in nostra potestate, stulte petere mus ea nobis donari.

27 Omnia quæ ad uitam spiritalem attinent, hoc abbreviato efflagitamus uerbo, Fiat uoluntas tua, hoc est, fac nos facere, fac nos uoluntatis opera suscipere.

28 Ecclesia sibi dari seu donari deprecatur, ut deũ quærat, & ut gaudia promissionis quærat, ac quæsita citius inueniat. Petit se illustrari, ut uidere possit agenda (quæ Eckius sine precibus accurate perspicere potest) Item petit dari, ut agnoscat quod profitetur, & cœleste munus quod frequen

rat diligat (quod Eckius ex naturalibus, nullo precatur sufful-
tus diligere potest) Petit item, deum praueniendo actiones
nostras, aspirare. Et rursus, adiuuando prosequi (Eckius au-
tem cum gratiam habet, non indiget nouo auxilio, nisi se in-
digere fateatur) Item ecclesia praestari sibi auxilium petit, ut
orationibus & ieiunijs intendat, cum multis collectis.

29 Quod ex Ezechielis & aliorum authenticorum testimo-
nijs deum facere, ut faciamus dixi, ostendam Eckio in ora-
tionibus suis, ne posteris rursus aberret diebus.

30 Habes orationem in quadragesima, dominicae primae
feria sexta, quam tibi facis deuotam, pulchre in collecta do-
minicae secundae feria tertia petit, ut deo operante implea-
mus, quod eo authore cognouimus. Et in alia, sic dicit ad lis-
teram, & eius semper faciat inhaerere mandatis, dominica
in tertia. Item dominicae quartae feria quarta, & dominica
in octaua paschae, qui celebrari fecisti, Et in feriali collecta
dicit fecisti celebrare, fac gaudere.

31 Verum, ut exemplum propositae poenitentiae habeas, ad-
uerte quod oras sabbato dominicae quartae in quadragesima,
Da nobis digne flere mala quae fecimus &c. quid est hoc ali-
ud, nisi fac nos flere, largire nobis fletum peccata expiantem.

32 Innumera alia sunt exempla, ex quibus addiscere debe-
res, deum hoc praestare, quod nos facere iussit, nec alia sibi
placere, quam quae ipse largitus est, nec aliquas prosequi ac-
tiones, quam quas ipse inspirauit, suas prosequitur, suas ad-
iuuat actiones, sua opera, non nostra coronat. Probat per
collectam dominicae quartae post octauas paschae. Et colle-
cta quae paschae, & ad primam inter paschalia legitur festa,
per illud, qui habet dabitur, ut abundet, & caetera.

33 Veniamus demum oportet ad infirmitates, ad nihil cum
ecclesia dicentes, Deus qui conspicias omni nos uirtute des-
titui, interius, exteriusque custodi, dominica secunda in qua-
dragesima, Absit ut deus false conspiciat, & ecclesia mentia

tur, nos omni uirtute destitui.

34 Sublata est per hanc orationem ab homine spes, & bene, quoniã maledictus est, qui spem ponit in homine. Eckius est homo, ergo nec in se uel in sua uoluntate spem pœnitentiã faciendæ ponere debet.

35 Et rursus bene, ne dixeris, ego feci mihi hanc uirtutem, sed potius memoraberis domini dei tui, quia ipse tibi dat fortitudinem facere uirtutem.

36 Ergo nos sumus nihil in dei scientia, sed aliquid in diuina eius misericordia. Bernhardus.

37 Si omnes profuderimus & exercuerimus facultates nō habentes dei charitatem, sumus nihil.

38 Si autem diuinas opes, & superna auxilia, & esurientes pauperes, nihilq; habentes mendicatum quæserimus, dñs p nobis sollicitus erit, per illud, Ego paup, & mendicus, &c.

39 Eant, ego & nos fecimus, euanescant nostra, & propria mortificemus dei spiritu, nostra, ut deus faciat sua in nobis.

40 Vbi non ego, ibi foelicius ego, Augu. de conti. ubi non aliqd & nihil, ibi foelicius aliqd, per illud, Exaltauit humiles

41 Et per illud, Deus repulisti nos, & destruxisti nos, iratus es, & misertus es nobis, destruxisti, ait, nos.

42 Quam diu placent homini, ego, nos, nostra, propria, & meum, nostrum, aliquid, tam diu uicissim in homine est, qd deo displicet, argu. Ambrosius &c.

43 Sed nostrum ego, impios in seruitutem redigit, ut iustis autem uehementes habet uetustatis reliquias. Mirabiliter quoq; serpit tentatio, quæ aufert nobis, ego, tu, nos, uos, nō ego, non tu, & male tu fecisti.

44 Tunc uero quando deus regnabit, & erit omnia in omnibus, ego & omne proprium uilescet.

45 Summoueamus humiliter & uere, ego & nos, & tunc deus nos faciet saluos.

46 Non est homo uerax, in quo deus non loquitur.

- 47 Nemo habet de suo, nisi mendacium & peccatum.
 48 Qui facit quod in se est, facit quod deo displicet, mentitur, obloquitur, ac sibi officit.
 49 Ex præmissis inferitur, quod bona operatio non uoluntati humanæ, sed diuinæ debet simpliciter attribui.
 50 Bonus actus, ut aiunt, quantum ad totam suam entitatem, hoc est, totus, attribuitur deo.
 51 Illi autem qui uoluntati substantiam actus, ut Capreolus, & Scotus, modum uero seu entitatem minorem deo attribuent, quod maius est sibi ipsi, quod minus, ne dicam feces, deo deputant. Ex propositis inferitur ad destructionem illius quod penes Scotum legimus, uidelicet, quod uoluntas est principalis causa, quantum ad principalitatem entitatis in bono opere, secus quantum ad principalitatem esse meritorij. Scotus & sequaces in i. & Capre. ij.

Inferitur quoque aduersus eos, qui Augustinum diuellunt ne dicam, corrumpunt, exponentes eius dictum, ipsa gratia augetur, ut aucta mereatur perfici, comitante non ducente pedissequa, non præuia uoluntate, dicentes, quod uoluntas est pedissequa quantum ad relationem meritorij, de qua Augustinus non cogitauit.

R. P. D. MARTINVS LV THERIVS.

Igitur Papa per remissionem omnium pœnarum, non simpliciter omnium intelligit, sed a seipso impositarum.

ECKIVS IMPVGNATOR.

Immo oppositum, quia uel intelligit pœnas canonum solum accumulatiue, ad pœnas a deo impositas concurrere, iam laqueus, non salus esset in canonibus pœnitentialibus, aut uult eos declaratorios sicut in ueritate sunt, & ipse non attendit, iam remittendo pœnas canonum, aliquas pœnas remittit.

D. ANDREAE BODENSTEINII ARCHIEPISCOPI

diaconi Vuittenbergensis apologeticæ propositiones, pro R. P. D. Martino Lutherio.

1. Eckius dum in canonibus non laqueum, sed salutem esse